

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****SEVİLAY SÜMER BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2016/7091
Karar Tarihi : 18/7/2019

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör : Volkan SEVTEKİN
Başvurucu : Sevilay SÜMER
Vekili : Av. Ercan ÖZTÜRK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Yargıtay Başkanlığı bünyesinde zabıt kâtabi (aday memur) olarak görev yapan başvurucunun memuriyet göreviyle ilgisi olmadığı ifade edilen iddialar nedeniyle kınama cezasıyla cezalandırılmasına ve memuriyetle ilişkisinin kesilmesine karar verilmesi suretiyle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 14/4/2016 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık cevabında, başvuruya ilişkin olarak görüş bildirilmesine gerek görülmediği belirtilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu 26/1/2012 tarihinde aday memur olarak açıktan atanma suretiyle Yargıtay zabıt kâtibi olarak göreve başlamıştır.

A. Ceza Yargılamasına İlişkin Süreç

9. Z.K. ile evli olan Bayan H.K., başvurucu hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. H.K. şikâyet dilekçesinde; başvurusunun kendisini evindeki sabit hatlı telefondan arayarak eşi Z.K. ile gönül ilişkisi yaşadığını, eşinden ayrılması gerektiğini söylediğini, bunun yanı sıra www.facebook.com adlı sosyal medya hesabından tarafına yönelik birtakım hakaret içeren paylaşımlarda bulunduğunu, bu nedenle kişilik haklarının saldırıya uğradığını belirtmiştir.

10. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının (Savcılık) 6/12/2012 tarihli iddianamesi ile başvurucu hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 123. maddesinin (1) ve 125. maddesinin (2) numaralı fıkraları uyarınca kişilerin huzur ve sükûnunu bozma ve hakaret suçlarını işlediği iddiasıyla kamu davası açılmıştır.

11. (Kapatılan) Ankara 18. Sulh Ceza Mahkemesinin 3/12/2013 tarihli kararı ile başvurusunun kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundan 3 ay hapis, sesli, yazılı veya görüntülü bir iletici ile hakaret suçundan 2.240 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde; başvurucu suçlamaları kabul etmemiş ise de müştekinin beyanı, bu beyanı doğrulayan ve telefon görüşmeleri sırasında o an için müştekinin yanında bulunan komşusu, çocuklarının bakıcısı, annesi ve arkadaşları olan tanıkların yeminli beyanları, telefon görüşmeleri ile ilgili kayıtlar gibi delillerle başvurusunun müsten suçları işlediğinin sabit olduğu açıklanmıştır. Anılan karar, itiraz edilmeksizin 17/12/2013 tarihinde kesinleşmiştir.

B. Disiplin Soruşturması Süreci

12. Savcılık, Yargıtay Genel Sekreterliğine hitaben yazdığı 6/12/2012 tarihli yazıda başvurucu hakkında kamu davası açıldığını bildirmiş ve iddianamenin bir örneğini yazı ekinde sunmuştur.

13. Yargıtay Yönetim Kurulunun 27/12/2012 tarihli kararı ile iddianameye konu eylem nedeniyle başvurucu hakkında disiplin soruşturması açılmasına karar verilmiş ve Yargıtay Birinci Başkanlığı tetkik hâkimlerinden bir kişi soruşturmayı yürütmekle görevlendirilmiştir.

14. Soruşturmayı yürüten hâkim tarafından disiplin soruşturması kapsamında 5/3/2013 günü başvurusunun savunması alınmıştır. Başvurucu savunmasında; arkadaşı olan Z.K.yı Yargıtayda göreve başladığı tarihten önce tanıdığını, şu an hâlâ kendisi ile görüştüğünü, kendisiyle karı-koca hayatının olmadığını, Z.K.nın sürekli kendisine resmî nikahlı eşi olan müşteki ile arasındaki sorunlardan söz ettiğini, müştekinin ise eşi ile arasındaki sorunların sorumlusu olarak kendisini gördüğünü ifade etmiştir. Başlangıçta farklı numaralı cep telefonlarından arayarak ismini öğrenmeye çalışan müştekinin sonrasında boş mesajlar atarak ve cep telefonundan arayarak ya da farklı kişilere atarak kendisini taciz ettiğini iddia etmiştir. Öte yandan müştekinin www.facebook.com adlı hesabına gönderdiği taciz içeren mesajına karşılık olarak gönderdiği 7/1/2012 tarihli mesajlar dışında iddianameye konu telefon aramalarını ve içeriklerini kabul etmediğini beyan etmiştir.

15. Soruşturmacı hâkim tarafından tahkikat sonucunda hazırlanan 6/3/2013 tarihli raporda; başvuru evli olduğunu bildiği Z.K. isimli şahısla ilişkisinin devam ettiğini söylemesi karşısında memuriyet hizmeti dışında devlet memurunun itibarını sarsıcı davranışta bulunduğu hatta bu davranış tarzında ısrarcı olarak aynı eylemlerine devam ettiği, herhangi bir nedamet belirtisinin bulunmadığı belirtilmiştir. Bu davranışı nedeniyle başvuru disiplin yönünden kınama cezası ile cezalandırılması, aday memur statüsünde bulunduğu da dikkate alınarak idari yönden görevine son verilmesi teklif edilmiştir.

16. Bu teklif doğrultusunda başvuru, Yargıtay Yönetim Kurulunun 15/3/2013 tarihli ve 92 sayılı kararı ile 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinin (d) alt bendi uyarınca "hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak" fiilini işlediği kabul edilerek kınama cezasıyla cezalandırılması ve aday memur statüsünde olduğu da değerlendirilerek aynı Kanun'un 56. maddesi uyarınca memuriyetle ilişkisinin kesilmesine karar verilmiştir.

17. Başvuru 5/4/2013 tarihli dilekçesiyle kararın itirazları doğrultusunda kaldırılmasını ya da değiştirilmesini Yargıtay Başkanlar Kurulundan talep etmiştir. İtirazında; aday memur olarak göreve başladığı tarihten önceki olaylar (iddialar) nedeniyle hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, Z.K.'nin tanık olarak dinlenmeksizin ve henüz sonuçlanmamış adli soruşturmada müştekinin beyanları esas alınarak karar verildiğini belirtmiştir. Ayrıca görev yaptığı süre zarfında mesleğinin ve kurumun itibarını zedeleyecek hiçbir olumsuz davranışının olmadığını ifade etmiştir.

18. Yargıtay Başkanlar Kurulunun 20/6/2013 tarihli ve 18 sayılı kararı ile başvuru hakkında hazırlanan soruşturma raporuna göre söz konusu iddianame ve disiplin dosyası kapsamından başvuru eylemlerinin sübut bulduğu açıklanmıştır. Bu nedenle 4/2/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 17. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (d) alt bendi uyarınca Yargıtay Yönetim Kurulunun verdiği kınama cezası ile memuriyetle ilişkinin kesilmesi kararlarında bir isabetsizlik görülmediğinden itirazın kesin olarak reddine oyçokluğu (yedi adet itirazın kabulü oyuna karşılık otuz dört adet ret oyu) ile karar verilmiştir.

C. İptal Davası Süreci

19. Başvuru, Yargıtay Yönetim Kurulunun kınama cezası ile cezalandırılması ve memuriyetle ilişkisinin kesilmesine ilişkin 15/3/2013 tarihli kararının iptali talebiyle Yargıtay Başkanlığı aleyhine Ankara 13. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) 7/6/2013 tarihinde dava açmıştır.

20. Mahkeme 12/6/2013 tarihli kararıyla davada iptali istenen biri disiplin işlemi, diğeri aday memurluktan kaynaklanan göreve son verme işlemi olmak üzere iki ayrı hususun bulunduğu, her bir işlem için yapılacak hukuki incelemlerin farklı olması nedeniyle bu iki konu hakkında tek dilekçe ile dava açılmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle otuz gün içinde usulüne uygun şekilde yeniden düzenlenecek dilekçeyle dava açılmak üzere dava dilekçesini reddetmiştir. Dilekçe ret kararı 9/7/2013 tarihinde başvuru vekiline tebliğ edilmiştir.

21. Başvuru, dilekçe ret kararı üzerine yenilediği 11/7/2013 tarihli dava dilekçesiyle Yargıtay Yönetim Kurulunun kınama cezası ile cezalandırılmasına ilişkin 15/3/2013 tarihli kararının iptali talebinde bulunmuştur. Dava dilekçesinde 26/1/2012

tarihinde aday memur olarak açıktan atanma suretiyle Yargıtay zabıt kâtibi unvanını intisap etmek üzere göreve başladığını, Savcılıkça yürütülen soruşturma neticesinde düzenlenen iddianamenin Yargıtay Başkanlığına gönderilmesi üzerine hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını ifade etmiştir. Ayrıca disiplin soruşturması kapsamında savunmasının alındığını, olayın müştekinin ve yakın çevresinin beyanlarına dayandırıldığını, yargılamanın da devam ettiğini belirtmiştir. Başvurucu; görev yaptığı süre içinde mesleğini ve kurumunun itibarını zedeleyecek herhangi bir davranışının bulunmadığını, soruşturma dosyasına konu olayın evli bir kadının kocasını kıskanması nedeniyle kendisini hedef alan iddialarından ibaret olduğunu ileri sürmüştür.

22. Mahkemenin 22/8/2013 tarihli kararı ile davanın incelenmeksizin reddine hükmedilmiştir. Karar gerekçesinde; 2797 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (d) alt bendinde geçen "*kesin olarak*" ibaresinin ve "*Başkanlar Kurullarının itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdikleri bütün kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.*" şeklindeki son fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası ile iptali isteminde bulunulduğu, Anayasa Mahkemesinin 21/1/2010 tarihli ve E.2008/74, K.2010/15 sayılı kararı ile anılan düzenlemelerde Anayasa'ya aykırılık görülmeyle itirazın reddedildiği vurgulanmıştır. Buna göre Yargıtay Başkanlar Kurulunun uyuşmazlığa ilişkin nihai kararının kesin nitelikte olduğu, yargı yolu kapalı olduğundan davanın esasının incelenmesine hukuken olanak bulunmadığı belirtilmiştir.

23. Anılan kararın temyizi üzerine Danıştay Onikinci Dairenin 28/11/2013 tarihli kararı ile başvurunun temyizen inceleme isteğinin görev yönünden reddine, dosyanın kararı itirazın incelemeye görevli ve yetkili olan Ankara Bölge İdare Mahkemesine gönderilmek üzere mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir. Karar gerekçesinde, uyuşmazlığın 657 sayılı Kanun uyarınca başvurunun kınama cezası ile cezalandırılmasına ilişkin işlemde kaynaklandığı belirtilerek 22/8/2013 tarihinde karara bağlanan davada verilen karara karşı 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesine aynı yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebileceği, temyiz isteminin Danıştayca incelenmesine olanak bulunmadığı açıklanmıştır.

24. Bu defa yapılan itiraz incelemesinde karar, Ankara Bölge İdare Mahkemesinin (1. Kurul) 22/5/2014 tarihli kararıyla bozulmuş ve işin esasına girilerek yeniden karar verilmek üzere dava dosyasının mahkemesine iadesine karar verilmiştir. Karar gerekçesinde, Yargıtay Yönetim Kurulu kararlarına karşı Yargıtay Başkanlar Kuruluna itirazın ihtiyari olduğu ve menfaatinin ihlal edildiğini düşünen kamu görevlilerinin doğrudan idari yargıda dava açabilecekleri gibi Yargıtay Yönetim Kurulu kararına karşı Yargıtay Başkanlar Kuruluna da itiraz haklarını kullanabilecekleri belirtilmiştir. Bu nedenle tek başına hukuki sonuç doğuran, kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem olan Yargıtay Yönetim Kurulu kararına karşı itirazda bulunulmuş olsa bile 2797 sayılı Kanun'da bu kararın tek başına iptal davasına konu edilmesini engelleyen bir hüküm de bulunmadığı vurgulanarak Yargıtay Başkanlar Kurulunun itirazın reddi kararından bağımsız olarak Yargıtay Yönetim Kurulu kararının iptali istemiyle açılan davanın idari yargı yerinde incelenmesinde usul hükümlerine aykırılık görülmediği açıklanmıştır.

25. Bu arada başvuru, Mahkemeye sunduğu 19/9/2014 tarihli dilekçesinde 657 sayılı Kanun'un 57. maddesinin birinci fıkrasının "*Adaylık süresi içinde disiplin cezası almış olanların disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir.*" şeklindeki birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline ilişkin olarak Anayasa

Mahkemesinin 14/11/2013 tarihli ve E.2013/15, K.2013/131 sayılı kararının 28/2/2014 tarihli ve 28927 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandığını bildirmiştir. Dava konusu idare işlemi ve bunun sonucu aynı Kanun'un 56. maddesi dayanak gösterilmek suretiyle uygulanan memuriyetle ilişkin kesilmesine ilişkin işlemin ölçülülük ilkesi ile bağdaşmadığını ifade etmiştir.

26. Mahkemenin 13/3/2015 tarihli kararı ile dava reddedilmiştir. Karar gerekçesinde, disiplin soruşturma dosyası içeriğinde yer alan bilgi ve belgeler değerlendirilerek başvurucağın hizmet dışında özel hayatına bir devlet memuruna güven göstermesi gereken özen ve dikkati göstermediği, devlet memuruna duyulan güven duygusunu sarsacak ve memuriyet itibarını zedeleyecek nitelikte davranışlarda bulunduğu, bu davranışlarından nedamet duymadığı gibi eylemlerine ısrarla devam ettiği belirtilmiş; dava konusu işlemden hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

27. Söz konusu karara karşı yapılan itiraz 1. Kurulun 26/11/2015 tarihli kararıyla onanmış, karar düzeltme talebi de 1/3/2016 tarihli kararla reddedilmiştir.

28. Nihai karar 22/3/2016 tarihinde başvurucağın tebliğ edilmiştir.

29. Başvurucağın 14/4/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

30. Diğer taraftan UYAP aracılığıyla erişilen bilgi ve belgelerden anlaşıldığı üzere müşteki H.K. ile Z.K. Ankara 11. Aile Mahkemesinin 11/12/2013 tarihinde kesinleşen kararı ile boşanmışlardır. Başvurucağın ve Z.K.'nın 15/5/2015 tarihinde evlendikleri ve bu evlilikten 14/3/2018 tarihinde bir çocuklarının dünyaya geldiği anlaşılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. Mevzuat Hükümleri

31. 657 sayılı Kanun'un "*Adaylık devresi içinde göreve son verme*" kenar başlıklı 56. maddesi şu şekildedir:

"(1)Adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir.

(2)İlişkileri kesilenler ilgili kurumlarca derhal Devlet Personel Başkanlığına bildirilir."

32. 657 sayılı Kanun'un "*Adaylık süresi sonunda başarısızlık*" kenar başlıklı 57. maddesinin ilk cümlesinin 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanun'la değişik ve memuriyetten çıkarılma işleminin tesis edildiği 15/3/2013 tarihinde yürürlükte bulunan hâli şöyledir:

"Adaylık süresi içinde disiplin cezası almış olanların disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir."

33. 657 sayılı Kanun'un 57. maddesinin ilk cümlesinin 10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanun'un 67. maddesi ile değişik ve günümüz itibarıyla yürürlükte bulunan hâli şöyledir:

"Adaylık süresi içinde **aylıktan kesme** veya **kademe ilerlemesinin durdurulması** cezası almış olanların disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir."

34. 657 sayılı Kanun'un "Disiplin cezalarının çeşitleri ile ceza uygulanacak fiil ve haller" kenar başlıklı 125. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ile her bir disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

...

B - Kınama : Memura, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir.

Kınama cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

...

d) Hizmet dışında Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,

..."

35. 2797 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (d) alt bendi ve üçüncü fıkrası şöyledir:

"Başkanlar kurullarının görevleri şunlardır:

1. Başkanlar Kurulunun Görevleri:

...

d) Birinci Başkanlık Kurulu, Yüksek Disiplin Kurulu ile Yönetim Kurulu kararlarına karşı yapılan itirazları kesin olarak karara bağlamak. Bu itirazların incelenmesinde karara katılan kurul üyesi daire başkanları Kurula katılamaz ve eksiklikler o dairenin kıdemli üyeleriyle tamamlanır.

...

Başkanlar kurullarının itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdikleri bütün kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz."

36. 2797 sayılı Kanun'un 20. maddesi şu şekildedir:

"Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır.

1.Hakimlik ve savcılık sınıfından olmayan Yargıtay personelinin atama ve nakil, yükselme, disiplin ve sair özlük işlerini yürütmek ve bunlarla ilgili karar ve tedbirleri almak ve yönetmelikleri yapmak,

2.Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Yönetim Kurulu üye tamsayısıyla toplanır."

2. Anayasa Mahkemesi Kararları

37. Anayasa Mahkemesinin 2797 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (d) alt bendinde yer alan "...kesin olarak..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın oybirliğiyle reddi ile aynı maddenin "Başkanlar Kurullarının itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdikleri bütün kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz." biçimindeki son fıkrasının birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (d) alt bendinde yer alan "yönetim kurulu kararları" yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın oyçokluğuyla reddine ilişkin 21/1/2010 tarihli ve E.2008/74, K.2010/15 sayılı kararının ilgili kısımları şöyledir:

"...Yargıtay Kanunu'nun 17. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (d) alt bendinde geçen 'kesin olarak' ibaresi, Yönetim Kurulu kararlarına yönelik itirazların inceleme mercii olan Başkanlar Kurulunun bu konudaki kararlarının biçimsel yönden kesin, uygulanabilir ve bağlayıcı nitelikte olduğunu ifade etmektedir. Yargıtay Yönetim Kurulunun 2797 sayılı Yasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasındaki, hâkimlik ve savcılık sınıfından olmayan Yargıtay personeline ilişkin atama ve nakil, yükselme, disiplin ve sair özlük işlerini yürütmeye, bunlarla ilgili karar ve tedbirleri alma ve yönetmelikleri yapma görevleri çerçevesinde aldığı kararlar, ilgililerce itiraz edilmesi durumunda ancak Başkanlar Kurulunun kararının ardından kesin ve uygulanması gerekli işlem hâlini almaktadırlar.

Bu nedenle Yönetim Kurulunun kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine Yargıtay Başkanlar Kurulunca verilen kararların idari bakımdan kesin olması, savunma ve hak arama özgürlüklerinin sınırlandırılmayacağı ve idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu yönündeki Anayasa kurallarına aykırı değildir.

...

2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 17. maddesinin son fıkrasında başkanlar kurullarının gerek doğrudan ve gerekse itiraz üzerine verdikleri tüm kararların kesin olduğu ve bunların aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamayacağı düzenlenmiştir. Bu kural ile Yargıtay Yönetim Kurulunca yapılan işlemlere yönelik itirazlar nedeniyle Yargıtay Başkanlar Kurulunun verdiği kararlara karşı başka yargı mercilerine müraacaat edilebilmesinin ve iptal davası açılabilmesinin önu kapatılarak yargısal bağımsızlık getirilmiştir. ...

Bir yüksek yargı organı olan Yargıtay'ın iç düzeni ve işleyişi bakımından, aslı görevleri esasen adli ihtilafları çözüme kavuşturmak olan yüksek yargıçların oluşturduğu ve Yargıtay Birinci Başkanı, Birinci Başkan Vekilleri ile Yargıtay'daki tüm Daire Başkanlarından meydana gelen Başkanlar Kurulu tarafından Yönetim Kurulu kararlarına karşı yapılan itirazların bir sonuca bağlanması işinin, yargısal ağırlıklı bir faaliyet olduğu ve Yargıtay'ın aslı temyiz görevine ilaveten yasakoyucu tarafından anılan Kurula verilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Yasakoyucu Yargıtay Başkanlar Kurulunu işlevsel olarak 'idare' kabul etmemiş ve Kanun'la kendisine verilen görevleri ifade ederken bu Kurulun verdiği kararları idari tasarruf saymayarak, bunları yargı denetimi dışında tutmuştur. Bu nedenle, Yargıtay mensuplarının Yargıtay'ın ifa ettiği yüksek yargı hizmetinin işleyişi ile ilgili olarak doğabilecek kimi ihtilafların Yargıtay'ın içinde belirtilen çözüm mekanizmaları yoluyla sonuçlandırmasının öngörülmesinde Anayasa'nın yargı ve yüksek yargıyı düzenleyen hükümleri yönünden bir aykırılık söz konusu değildir.

İtiraz konusu kuralla Yargıtay Başkanlar Kurulunun 'Yönetim Kurulu' kararlarına itiraz üzerine verdiği kararların aleyhine başka yargı merciine başvuru olanağının ortadan kaldırılmasının, savunma ve hak arama özgürlüklerinin sınırlandırılmayacağı ve idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu yönündeki Anayasa kurallarına aykırı bir yönü görülmemiştir. ..."

38. Anayasa Mahkemesinin 657 sayılı Kanun'un 57. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Adaylık süresi içinde disiplin cezası almış olanların disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir.*" ibaresinin iptaline ilişkin 14/11/2013 tarihli ve E.2013/15, K.2013/131 sayılı kararının ilgili kısımları şöyledir:

"Kanun koyucu hukuk devletinde kamu hizmetlerinin uyum ve düzen içinde yürütülmesini sağlamak amacıyla hizmeti sunan kamu görevlileri için disiplin düzenlemeleri içeren kurallar öngörülebilir ve bu kurallara uyulmasını temin etmek amacıyla çeşitli disiplin yaptırımları benimseyebilir. Ancak disipline konu eylemler ile yaptırımlar arasında adil bir dengenin gözetilmesi de hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir. Eylem ile yaptırım arasında bulunması gereken adil denge, "ölçülülük ilkesi" olarak da adlandırılmakta ve bu ilkenin alt ilkelerini de elverişlilik, zorunluluk ve orantılılık ilkeleri oluşturmaktadır.

'Elverişlilik ilkesi', öngörülen yaptırımın ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, 'zorunluluk ilkesi' öngörülen yaptırımın ulaşılmak istenen amaç bakımından zorunlu olmasını ve 'orantılılık ilkesi' ise öngörülen yaptırım ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken orantıyı ifade etmektedir.

İtiraz konusu kuralda disiplin cezası gerektiren farklı fiiller için ayırım yapılmaksızın tek bir yaptırım benimsenmiştir. Diğer bir ifadeyle uyarma cezasını gerektirecek bir fiil karşılığında uygulanacak yaptırım ile daha ağır bir disiplin cezasını gerektirecek bir davranış aynı sonuca bağlanmıştır. Buna göre bireyin kamu hizmetinde kalmasının, disiplin cezası gerektiren eylemlerin ağırlığına uygun herhangi bir kademelendirme yapılmayarak, adil ve makul bir denge gözetilmeksizin ölçüsüz bir biçimde memuriyetten çıkarılma yaptırımına tabi tutulmasının hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmayacağı açıktır."

3. Danıştay İçtihadı

39. Başvurucunun aynı olaya ilişkin olarak ancak bireysel başvuru konusu olmayan 657 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca memuriyetle ilişkisinin kesilmesine dair Yargıtay Yönetim Kurulunun 15/3/2013 tarihli kararının iptali talebiyle açtığı davanın yargılama sürecinde Danıştay Onikinci Dairenin 11/6/2014 tarihli ve E.2013/10090, K.2014/4876 sayılı kararının ilgili kısımları şöyledir:

"... İdare Mahkemesince, 2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 17/1-d maddesinde; Birinci Başkanlık Kurulu'nun, Yüksek Disiplin Kurulu ile Yönetim Kurulu kararlarına karşı yapılan itirazları kesin olarak karara bağlayacağına Başkanlar Kurulunun görevleri arasında sayıldığı, aynı maddenin son fıkrasında ise, Başkanlar kurullarının itiraz üzerine veya doğrudan verdiği kararların kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamayacağı hükmüne yer verildiği, 17/1-d maddesinde yer alan "... kesin olarak ..." ibaresinin ve "Başkanlar Kurullarının itirazı üzerine veya doğrudan doğruya verdikleri bütün kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz." biçimindeki son fıkrasının Anayasaya aykırılığı savıyla Ankara 2. İdare Mahkemesince yapılan iptal başvurusunun, Anayasa Mahkemesinin 21.[1].2010 tarih ve E:2008/74; K:2010/15 sayılı kararı ile anılan düzenlemelerde Anayasa'ya aykırılık görülmediği gerekçesiyle reddine karar verildiği, buna göre, Yargıtay Başkanlar Kurulunun uyusmazlığa ilişkin nihai kararının kesin nitelikte olup, yargı yolu kapalı olduğundan, bakılan davanın esasının incelenmesine hukuken olanak bulunmadığı gerekçesiyle incelenmeksizin reddine karar verilmiştir.

...

Yargıtay Kanunu'nun anılan hükümlerine göre, Yargıtay Yönetim Kurulu kararlarına karşı Yargıtay Başkanlar Kurulu'na itiraz edilebileceği düzenlenmiş ise de; itirazın ihtiyari

olduğu anlaşılmaktadır. Yargıtay Yönetim Kurulu'nca verilen kararlar neticesinde, menfaatinin ihlal edildiğini düşünen kamu görevlileri, doğrudan idari yargıda dava açabilecekleri gibi Yargıtay Yönetim Kurulu kararına karşı, Yargıtay Başkanlar Kurulu'na da itiraz haklarını kullanabileceklerdir.

Yargıtay Başkanlar Kurulu'na itirazın zorunlu olmadığı Yargıtay Yönetim Kurulu kararlarının, Yargıtay Başkanlar Kurulu kararından bağımsız tek başına hukuki sonuç doğuran kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem olduğu sonucuna varılmaktadır.

Kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem olan Yargıtay Yönetim Kurulu kararına karşı itirazda bulunulmuş olsa bile, Yargıtay Kanunu'nda; Yönetim Kurulu Kararının tek başına iptal davasına konu edilmesini engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır.

Nitekim, davacı da anılan Kanun hükümleri doğrultusunda, Yargıtay Yönetim Kurulu Kararının kaldırılması istemiyle Yargıtay Başkanlar Kurulu'na başvuruda bulunmuş, itirazın reddi üzerine de Yargıtay Yönetim Kurulu Kararının iptali istemiyle bakılan davayı açmıştır.

Yargıtay Kanunu'nun anılan hükümleri doğrultusunda, Yargıtay Başkanlar Kurulu'nun itirazın reddi kararından bağımsız olarak, Yargıtay Yönetim Kurulu kararının iptali istemiyle açılan davada, usul hükümlerine aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır. ..."

B. Uluslararası Hukuk

40. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Özel ve aile hayatına saygı hakkı" kenar başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

(2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

41. Özel hayata saygı hakkına kamu makamlarının keyfi bir şekilde müdahale etmesinin önlenmesi, Sözleşme'nin 8. maddesi ile sağlanan güvenceler kapsamında yer almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), özel hayata saygı hakkı kapsamında bulunan bir menfaate devletin müdahale ettiğini tespit ettiğinde Sözleşme'nin 8. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen koşulları incelemektedir. Buna göre kamu makamlarının müdahalesinin yasal bir dayanağı bulunup bulunmadığı, anılan fıkrada yer alan meşru amaçlara dayalı ve demokratik bir toplumda gerekli ve orantılı olup olmadığı araştırılmaktadır (*Dudgeon/Birleşik Krallık* [GK], B. No: 7525/76, 22/10/1981, § 43; *Olsson/İsveç No.1* [GK], B. No: 10465/83,24/3/1988; *De Souza Ribeiro/Fransa* [BD], B. No: 22689/07, 13/12/2012, § 77).

42. AİHM mesleki hayatla ilgili başvuru türlerinde *özel hayat* kavramını iki farklı yaklaşıma göre uygulamaktadır: özel hayata ilişkin bir unsurun anlaşmazlık nedeni olup olmadığı (sebebe dayalı yaklaşım) ve itiraz edilen tedbirin sonuçları bakımından özel hayata dokunan bir meselenin olup olmadığı (sonuca dayalı yaklaşım). AİHM'e göre özel hayata ilişkin unsurların mesleğin icrası bakımından aranan nitelik ve yeterlilik koşulları bakımından

gözetilmiş veya kişinin mesleği ile ilgili tasarruflara esas alınmış olduğu durumlardan kaynaklanan başvurular; sebebe dayalı yaklaşım çerçevesinde, özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirilir (*Denisov/Ukrayna* [BD], B. No: 76639/11, 25/9/2018, §§ 100-103).

43. AİHM, kişinin meslek hayatını etkileyen bir tedbir için öne sürülen gerekçelerin kişilerin özel hayatına ilişkin olmadığı ancak söz konusu tedbirin kişinin özel hayatına yönelik ciddi olumsuz etkilerinin bulunduğu veya bulunma ihtimalinin olduğu durumların konu edildiği başvuruların sonuca dayalı yaklaşım çerçevesinde Sözleşme'nin 8. maddesinin kapsamına girebileceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda söz konusu olumsuz etkilere ilişkin değerlendirmede AİHM; kişinin yakın çevresi üzerindeki özellikle de maddi bakımdan ortaya çıkan sonuçları, diğerleri ile ilişki kurma ve geliştirme olanakları ile itibarı üzerindeki olumsuzlukları dikkate almaktadır (*Denisov/Ukrayna*, § 107).

44. AİHM sebebe dayalı yaklaşımın Sözleşme'nin 8. maddesinin uygulanmasını gerekli kılmadığı durumlarda söz konusu tedbirin sonuçlarının özel hayat üzerindeki etkilerine ilişkin bir inceleme yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Bununla beraber söz konusu bu ayırımın ilgili tedbirin altında yatan sebepleri ve tedbirin sonuçlarını incelerken her iki yaklaşımın birlikte uygulanmasına engel teşkil etmediğini de belirtmektedir (*Denisov/Ukrayna*, § 109).

45. AİHM, sonuca dayalı yaklaşım uyarınca inceleme yapılabilmesi için söz konusu meslekle ilgili tasarrufun özel hayat üzerinde yarattığı etkilerin belirli önem ve ciddiyette olması şartını aramakta; asgari ağırlık seviyesine ulaşmış olması gerektiğini vurgulamaktadır. AİHM, sadece bu sonuçların çok ağır olduğu ve kişinin özel hayatını önemli derecede etkilediği durumlarda Sözleşme'nin 8. maddesinin uygulanabilir olduğunu kabul etmektedir (*Denisov/Ukrayna*, §§ 113, 116).

46. AİHM, sonuca dayalı yaklaşımı uyguladığı başvurularda iddia edilen ihlallerin ağırlık ve ciddiyet derecesini değerlendirmeye yönelik kıstaslar oluşturmuştur. Bu kapsamda başvurucunun söz konusu tedbir öncesi ve sonrasındaki yaşamı kıyaslanarak maruz kaldığı olumsuz etki değerlendirilmektedir. Ayrıca sonuçların ciddiyetinin belirlenmesinde başvurucunun iddia ettiği öznel algıların somut başvuruda mevcut nesnel koşullarla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra yapılacak incelemenin iddia edilen tedbirin hem maddi hem de manevi etkilerini kapsamaması gerekmektedir. AİHM, başvurucuların şikâyet ettikleri tasarrufun özel hayatları üzerindeki olumsuz sonuçlarını somut verilere dayalı olarak, uygun şekilde ispatlamakla yükümlü olduklarını ifade etmektedir. Ayrıca başvurucular söz konusu şikâyetlerini ulusal merciler önünde de uygun şekilde dile getirmiş olmalıydılar (*Denisov/Ukrayna*, §§ 113-117).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

47. Mahkemenin 18/7/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

48. Başvurucu;

i. Aday memurluk süresi içinde hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte bir davranışının olmadığını ifade etmiştir.

Yargıtay Yönetim Kurulu tarafından deliller tam olarak toplanmadan karar verildiğini, savunma yapması için yeterli sürenin verilmemesini ve savunma hakkını hukuka uygun bir şekilde kullanmadığını iddia etmiştir.

ii. Disiplin cezasına konu eylemler ile yaptırım arasında adil bir dengeyi gözetilmediğini, verilen kınama cezası ve dolayısıyla memuriyetle ilişkisinin kesilmesinin ölçülülük ilkesi ile bağdaşmadığını belirtmiştir. Sonuçlanmamış adli soruşturmadaki iddiaların disiplin soruşturmasına konu edildiğini ve yürütülen soruşturmanın mesleki nedenlere dayandırılmadığını, görevinin ifasıyla ilgili olmayan, özel hayatını ilgilendiren iddialara yanıt vermek zorunda kaldığını ifade etmiştir. Ayrıca mahremiyet alanında cereyan eden ve rızasıyla alenileştirildiğine dair bir bulgunun saptanmadığı özel hayatı kapsamındaki birtakım davranışlara dayanılarak kınama cezası verilmesinin ve kamu görevlisi olma niteliğini kaybettiği sonucuna ulaşılmamasının haksız ve ölçüsüz olduğunu belirtmiştir. Açıklanan nedenlerle masumiyet karinesi ile özel hayata saygı ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek yargılamanın yenilenmesini talep etmiştir.

B. Değerlendirme

49. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun özel hayatına ilişkin bazı bilgilere dayanılarak hakkında göreve son verme işlemine dayanak oluşturacak disiplin (kınama) cezası tesis edildiği yönündeki şikâyetinin Anayasa'nın 20. maddesi ile güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür.

50. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesine dayanak alınacak 20. maddesi şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

51. Yargıtay Başkanlar Kurulunun Yönetim Kurulu kararlarına itiraz üzerine verdiği kararlar aleyhine başka yargı merciine başvuru olanağı bulunmasa da (bkz. § 37) Yargıtay Yönetim Kurulu kararlarının Yargıtay Başkanlar Kurulu kararından bağımsız olarak hukuki sonuç doğuran, kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem olduğu ve tek başına iptal davasına konu edilebileceği değerlendirilmiştir (bkz. §§ 24, 39). Bu değerlendirme kapsamında somut olayda, Yargıtay Yönetim Kurulu kararının iptal davasına konu edilerek idare mahkemesinde yürütülen yargısal süreç sonrasında başvuru yolları tüketilmek suretiyle bireysel başvuruda bulunulduğu anlaşılmıştır.

52. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

53. Özel hayat kavramı eksiksiz bir tanımı bulunmayan, geniş bir kavramdır. Bu kapsamda korunan hukuki değer esasen kişisel bağımsızlıktır. Özel hayata saygı hakkının

kapsamının belirlenmesinde *bireyin kişiliğini geliştirmesi ve gerçekleştirilmesi* kavramları temel alınmaktadır. Anılan hak, herkesin istenmeyen bütün müdahalelerden uzak kendine özel bir ortamda yaşama hakkına sahip olduğuna işaret etmekle birlikte kişiliğin serbestçe geliştirilmesiyle uyumlu birçok hukuki menfaati de içermektedir (*Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, §§ 31-36; *Bülent Polat*, B. No: 2013/7666,10/12/2015, §§ 61, 62; *Tevfik Türkmen* [GK], B. No: 2013/9704, 3/3/2016, §§ 50, 51; *Ata Türkeri*, B. No: 2013/6057, 16/12/2015, §§ 30-32).

54. Özel hayata saygı hakkı kapsamında korunan hukuksal çıkarılardan biri de bireyin mahremiyet hakkıdır. Özellikle mahremiyet alanında cereyan eden cinsel içerikli eylem ve davranışların özel hayata saygı hakkı kapsamında olduğunda kuşku yoktur. Bu yönüyle özel hayat, öncelikle bireylerin kendi bireyselliklerini geliştirebilecekleri ve diğer kişilerle en mahrem ilişkilere girebilecekleri özel bir alana işaret etmektedir (*Serap Tortuk*, §§ 31-36; *Ata Türkeri*, §§ 31, 32).

55. Öte yandan özel hayata saygı hakkı, ilişki kurmak ve geliştirmek üzere çevresinde bulunanlarla temas kurma hakkını da içermektedir. Kişilerin mesleki hayatı özel hayatlarıyla sıkı bir irtibat içindedir. Özel hayata dair hususlar kişinin mesleği ile ilgili tasarruflara esas alınmışsa özel hayata saygı hakkı gündeme gelecektir (*Bülent Polat*, § 62; *Ata Türkeri*, § 31).

56. Bu kapsamda mesleki hayat çerçevesinde kişilerin özel hayatı hakkında sorgulanması ve bunun doğurduğu idari sonuçlar, buna ek olarak kişilerin davranış ve tutumları gerekçe gösterilerek görevden alınmaları özel hayatın gizliliğine yapılmış bir müdahaledir (*Serap Tortuk*, § 37; *Bülent Polat*, § 63; *Ata Türkeri*, § 33).

57. Başvurucunun evlilik dışı birtikelik yaşadığı -gayrimeşru ilişki- iddiaları (somut olayda müstakbel bir aile hayatının konusu olan) ve özel hayatına dair mahrem konuların başvuru hakkında tesis edilen idari işlemin sebebi olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda tesis edilen idari işleme kişinin özel yaşamına ilişkin bir kısım eyleminin dayanak alınması suretiyle özel hayata saygı hakkına müdahalede bulunulduğu sonucuna varılmıştır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

58. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

59. Bu kapsamda yukarıda anılan müdahalenin ihlal oluşturup oluşturmadığının Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olma ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşulları yönünden incelenmesi gerekir.

i. Kanunilik

60. Hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması ölçütü anayasa yargısında önemli bir yere sahiptir. Hak ya da özgürlüğe bir müdahale söz konusu olduğunda öncelikle tespiti

gereken husus, müdahaleye yetki veren bir kanun hükmünün yani müdahalenin hukuki bir temelini mevcut olup olmadığıdır (*Sevim Akat Eşki*, B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 36).

61. Başvuruya konu disiplin uygulaması ve devam eden yargısal süreç 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinin (d) alt bendi ile buna dayalı ikincil mevzuat temelinde yürütülmüştür. Dolayısıyla müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu anlaşılmaktadır.

ii. Meşru Amaç

62. Disiplin yaptırımlarının kamu veya özel teşkilat düzenini devam ettirmek, onun verimli, süratli ve yararlı bir biçimde çalışmasını sağlamak, onur ve saygınlığını korumak amacıyla tesis edildiği açıktır. Özellikle kamu görevi yürüten bireyler açısından disiplin cezalarının amacı kamu görevlisini görevine bağlamak, kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini ve bu suretle kurumların huzurunu temin etmektir. Disiplin cezaları kamu hizmetlerinin gereği gibi yapılması ve memurların hiyerarşik düzen içinde uyumlu hareket etmeleri amacıyla uygulanmaktadır. 657 sayılı Kanun'un 124. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile...*" ifadesi de disiplin cezalarının belirtilen amacını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda disiplin hukukuna ilişkin uygulamalar neticesinde özellikle kamu görevlilerinin işlem ve eylem tarzlarıyla ilgili bazı sınırlamalar getirilmesi belirtilen meşru temellere dayanmaktadır (*Serap Tortuk*, § 43).

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk ve Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

63. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklere uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir. Açıktır ki bu başlık altındaki değerlendirme, sınırlamanın amacı ile bu amacı gerçekleştirmek üzere başvuru araçları arasındaki ilişki üzerinde temellenen ölçülülük ilkesinden bağımsız yapılamaz. Çünkü Anayasa'nın 13. maddesinde *demokratik toplum düzeninin gereklere aykırı olmama* ve *ölçülülük ilkesine aykırı olmama* biçiminde iki ayrı kritere yer verilmiş olmakla birlikte bu iki kriter bir bütünü parçaları olup aralarında sıkı bir ilişki vardır (*Ferhat Üstündağ*, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45).

64. Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir. Amaca ulaşmaya yardımcı olmayan veya ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağır olan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemeyecektir (*Ferhat Üstündağ*, § 46).

65. *Orantılılık* ise sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuru sınırlama tedbiri arasında dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumak ise diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret etmektedir. Dengeleme sonucu müdahalede bulunulan hakkın sahibine terazinin diğer kefesinde bulunan kamu menfaati veya diğer bireylerin menfaatine nazaran açıkça orantısız bir külfet yüklediğinin tespiti hâlinde orantılılık ilkesi yönünden bir sorunun varlığından söz edilebilir (*Ferhat Üstündağ*, § 48).

66. Personel rejimi gibi sıkı kural ve şartlara tabi bir alanda, kamu görevini yürütmekle görevli kişilerin hak ve özgürlüklerine herhangi bir vatandaşa uygulanamayacak sınırlamalar getirilmesi demokratik bir toplumda gerekli olabilir. Bu kapsamda kamu makamlarının faaliyetin niteliği ve sınırlamanın amacına göre değişen geniş bir takdir yetkisinin bulunması doğaldır. Ancak özel hayatın gizliliği hakkının mahremiyet hakkı gibi en gizli yönleri söz konusu olduğunda kamu makamlarının takdir yetkisi daha dardır ve bu alanlara yönelik müdahalelerin haklı olduğunun kabul edilebilmesi için kamu makamlarınca özellikle ciddi gerekçelerin gösterilmesi gerekir (*Ata Türkeri*, § 47).

67. Buna göre özel hayata saygı hakkına yapılan bir müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez.

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

68. Başvuruya konu idari ve yargısal süreç incelendiğinde başvurunun evli olan bir arkadaşıyla yaşadığı ilişkinin kınama cezası ile cezalandırılmasına ve bunun sonucu memuriyetten çıkarılmasına dayanak olarak alındığı anlaşılmaktadır. Başvurucu hakkında adli soruşturma açılması sonucu idari ve yargısal makamlarca başvurunun "*evli olduğumu bildiği kişiyle ilişki yaşamayı nedeniyle hizmet dışında özel hayatına bir devlet memurunun göstermesi gereken özen ve dikkati göstermediği*" tespiti yapılmıştır. Dolayısıyla söz konusu arkadaşlık ilişkisinin şikâyet konusu yapıldığı görülmektedir. Bu arkadaşlık ilişkisinde -aile hayatının varlığı için yasal bir bağ bulunmasa bile- birlikte yaşama gibi yakın kişisel bağların (potansiyel aile ilişkisi) bulunduğu kabul edilmelidir.

69. Öncelikle belirtmek gerekir ki bireyin kamusal bir göreve talip olmasıyla bazı kısıtlamalara tabi tutulmayı kabul ettiği varsayılmakta ise de sadece mahrem alan kapsamında kalan davranışları nedeniyle birtakım yaptırımlara maruz kalması, özel hayatın gizliliği hakkı yönünden ancak kamusal menfaatin söz konusu yaptırımı gerekli kıldığı ve anılan davranışa oranla ölçülü olduğu takdirde kabul edilebilir.

70. Başvurucunun kınama cezası ile cezalandırılmasına dayanak olan telefon konuşmaları ve *Facebook* paylaşımlarının aday memur olarak göreve başladığı tarih öncesine ait olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan başvurunun evli olduğunu bildiği kişiyle ilişkisini iş ortamına yansıtarak alenileştirdiği ve özel hayatına ilişkin konuları meslek hayatına olumsuz şekilde yansıttığı, diğer bir ifade ile kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesine engel olduğu yönünde herhangi bir tespit bulunmamaktadır. Bu hususun aksini gösterir bir bilgi idari veya yargısal sürece de yansımamıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesince farklı yönde değerlendirme yapılmasını gerektiren bir durum söz konusu değildir.

71. Bu durumda başvurunun evli bir kişiyle ilişki yaşamayı şeklindeki özel hayatına dair eylemlerinin disiplin soruşturması sonucu kınama cezası ile cezalandırılmasının ve memuriyetten çıkarılmasının temelini oluşturduğu, başka bir deyişle başvurunun kınama cezası ile cezalandırılmasında özel hayatı kapsamındaki davranışlarının belirleyici olduğu görülmektedir. Böyle bir müdahale olduğunda derece mahkemelerinin gerekçelerinin bireyin özel hayatına müdahaleyi haklı kılabileceği yeterli ölçüde olması zaruridir. Oysa Mahkemece söz konusu eylem ve davranışların başvurunun mesleki hayatı -aday memur olarak görev yaptığı kurum- üzerindeki olumsuz etkileri ve riskleri ikna edici gerekçelerle

açıklanmamıştır. Dolayısıyla inceleme konusu soruşturma ve yargılama kapsamında başvuruçunun eylemlerinin mesleğine bir etkisinin bulunduğu ortaya konulamadığı değerlendirilmektedir.

72. Diğer yandan 657 sayılı Kanun'un 57. maddesinin birinci cümlesinin iptaline ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin kararında disiplin cezası gerektiren farklı fiiller için ayırım yapılmaksızın tek bir yaptırım benimsenmesi ve disiplin cezası gerektiren eylemlerin ağırlığına uygun herhangi bir kademelendirme yapılmaması -adil ve makul bir denge gözetilmemesi- nedeniyle memuriyetten çıkarılma yaptırımının ölçülülük ilkesi ile bağdaşmadığı vurgulanmıştır (bkz. § 38). Anılan iptal kararı sonrasında bu defa yapılan kanun değişikliğiyle disiplin cezaları arasında bir kademelendirmenin yapıldığı ve adaylık süresi içinde kınama cezası alınmış olmasının memuriyetten çıkarılma nedeni olarak düzenlenmediği görülmektedir (bkz. § 33).

73. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesinin yargılama sırasında yayımlanan iptal kararında da ifade edildiği üzere memuriyetten çıkarılma işleminin temelini oluşturan, başvuruçuya verilen kınama cezasının sonuçları bakımından ölçüsüz olduğu, diğer bir ifade ile başvuruçuya verilen disiplin cezası kapsamında sınırlandırma ile ulaşılabilecek genel yarar ile temel hak ve özgürlüğü sınırlandırılan bireyin kaybı arasında adil bir dengenin sağlanmadığı anlaşılmaktadır.

74. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

75. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ile (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçuya lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

76. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına belirlenmesi hususunda genel ilkeler belirlenmiştir.

77. *Mehmet Doğan* kararında özetle uygun giderim yolunun belirlenebilmesi açısından öncelikle ihlalin kaynağının belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca kural olarak ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden

yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedilir (*Mehmet Doğan*, §§ 57, 58).

78. *Mehmet Doğan* kararında Anayasa Mahkemesi, yeniden yargılama yapmakla görevli derece mahkemelerinin yükümlülüklerine ve ihlalin sonuçlarını gidermek amacıyla derece mahkemelerince yapılması gerekenlere ilişkin açıklamalarda bulunmuştur. Buna göre Anayasa Mahkemesinin tespit edilen ihlalin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına hükmettiği hâllerde, ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlığının kabulü ve önceki kararın kaldırılması hususunda derece mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Zira ihlal kararı verilen hâllerde yargılamanın yenilenmesinin gerekliliği hususundaki takdir derece mahkemelerine değil ihlalin varlığını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmıştır. Derece mahkemesi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirttiği doğrultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür (*Mehmet Doğan*, § 59).

79. Bu bağlamda derece mahkemesinin öncelikle yapması gereken şey, bir temel hak veya özgürlüğü ihlal ettiği veya idari makamlar tarafından bir temel hak veya özgürlüğe yönelik olarak gerçekleştirilen ihlali gidermediği tespit edilen önceki kararını kaldırmaktır. Derece mahkemesi, kararın kaldırılmasından sonraki aşamada ise Anayasa Mahkemesi kararında tespit edilen ihlalin sonuçlarını gidermek için gereken işlemleri yapmak durumundadır. Bu çerçevede ihlal, yargılama sırasında gerçekleştirilen usule ilişkin bir işlemde veya yerine getirilmeyen usule ilişkin bir eksiklikten kaynaklıyorsa söz konusu usul işleminin, hak ihlalinin giderecek şekilde yeniden (veya daha önce hiç yapılmamışsa ilk defa) yapılması icap etmektedir. Buna karşılık ihlalin idari işlem veya eylemin kendisinden ya da (derece mahkemesince yapılan veya yapılmayan usul işlemlerinden değil de) derece mahkemesi kararının sonucundan kaynaklandığının Anayasa Mahkemesi tarafından tespit edildiği hâllerde derece mahkemesinin usule dair herhangi bir işlem yapmadan, doğrudan, mümkün olduğunca dosya üzerinden önceki kararının aksi yönünde karar vererek ihlalin sonuçlarını ortadan kaldırması gerekir (*Mehmet Doğan*, § 60).

80. Başvurucu, yargılamanın yenilenmesini talep etmiş; tazminat talebinde bulunmamıştır.

81. Anayasa Mahkemesi, başvurunun kınama cezası ile cezalandırılmasında özel hayatı kapsamındaki davranışlarının belirleyici olduğunu ve söz konusu davranışların görev yaptığı kurum üzerindeki olumsuz etkilerinin ilgili ve yeterli gerekçeyle ortaya konulmadığını belirterek özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle ihlalin kaynağının öncelikle Yargıtay Yönetim Kurulu kararı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte ihlalin tespiti ve giderilmesi amacıyla oluşturulmuş bir mekanizma olan iptal davası ile ihlalin giderilmediği görülmektedir. Sonuç olarak ihlalin Ankara 13. İdare Mahkemesi tarafından verilen ret kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

82. Bu durumda başvurunun özel hayatına saygı hakkına yönelik ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda derece mahkemelerince yapılması gereken iş, öncelikle ihlale yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılması ve nihayet ihlal sonucuna uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili yargı merciine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

83. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapmak üzere Ankara 13. İdare Mahkemesine (E.2014/1474, K.2015/451) GÖNDERİLMESİNE,

D. 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvuruçunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/7/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ